

L'ABAST DEL PROCÉS SOBIRANISTA DES DE LA BASE POPULAR

Per [Manuel Delgado](#)

Historiador de l'art i doctor en Antropologia per la Universitat de Barcelona.

Jo sé que la impressió que us pot oferir la matèria és que és d'ordre gairebé exclusivament teòric. No és així. Al que us estic convidant, com a marc general, és que tingueu en compte el paper que juga el carrer i el tipus de sociabilitat que la caracteritza com a veritable institució social, és a dir, com a àmbit en què es desenvolupen mecanismes, dispositius, lògiques... , mitjançant els quals un ordre social obre espais i temps en què l'atzar i la indeterminació juguen un paper que pot arribar a ser estratègic. Aquest "allà fora" - els buits i canals que s'obren entre volums construïts d'una ciutat- és l'escenari d'una activitat que no és sinó la del treball del social sobre si mateix, una tasca incansable en què pot passar qualsevol cosa en qualsevol moment i de la que estan sempre a punt de derivar i es deriven desenvolupaments inopinats.

Respecte d'això, hem estat parlant en concret de com, en relació amb certes circumstàncies, els carrers i les places s'omplen de conglomerats humans solidificats, coalicions vianants de vianants, que actuen a l'uníson seguint pautes que no hem de dubtar a catalogar com rituals, que posen de manifest la capacitat creativa i de vegades transformadora de l'acció col·lectiva. Aquest és l'assumpte de què hem parlat al llarg del curs: allò al que un dia vam anomenar - i que mereixen encara aquest nom - les masses.

Doncs bé, m'atreveixo a demanar-vos que estigueu atents al que passi al vostre voltant i davant els vostres ulls aquest 2014, perquè de segur que comprovareu la vigència d'aquest vell poder del carrer que un dia vam creure desactivat. No sé quines són les vostres opinions sobre el procés polític que està vivint Catalunya ara mateix. Imagino que cadascú tindrà les seves, legítimes, és clar. És més , sospito que alguns dels que veniu d'altres països ni tan sols esteu al corrent - almenys a fons - del que està passant. El que sí que us puc assegurar és que aquest 2014 us brindarà l'oportunitat de conèixer de prop, i qui sap si viure, això que s'ha batejat com a esdeveniments històrics.

Posats a fer un pronòstic, crec que no hi haurà referèndum, que se celebraran eleccions anticipades plebiscitàries i un parlament amb aclaparadora majoria independentista proclamarà un estat català. Què passi després, quin hagi de ser la reacció del govern de Madrid,

de l'exèrcit i de sectors socials en què s'està incubant un autèntic odi ètnic, és el que queda per saber. Però no es pot descartar algun tipus d'ús de la força o reacció violenta davant el que molt probablement sigui la dissolució d'Espanya, almenys tal i com la coneixem fins avui. Per moltes voltes que li dono, no veig que això tingui una altra sortida, perquè el que no hi haurà és marxa enrere.

Doncs bé, tots els episodis que estan empenyent aquesta dinàmica de canvi històric són, en efecte, exemplicacions del que en una altra època en diríem moviment de masses o el que la tradició sociològica clàssica designaria, seguint Durkheim, com efervescència col·lectiva. No tingueu cap dubte que la iniciativa la porten les mobilitzacions al carrer i el que sigui que passi tindrà els seus moments clau també allà fora. És possible que tot el que està passant fora fos inicialment impulsat des d'instàncies de poder i amb el suport de mitjans de comunicació afins als seus interessos, però és clar que la reacció suscitada ha desbordat àmpliament les intencions dels seus eventuals instigadors. Això és el que distingeix precisament el procés que està coneixent Catalunya d'altres semblants amb els que sol comparar-se, com el Quebec o Escòcia, ja que aquí apareix impulsat per això que anomenem la societat civil, és a dir per instàncies organitzatives de base i no governamentals. En tot cas, és important que em deixeu remarcar-vos això, perquè tindreu ben a prop un exemple de com es continuaran desencadenant episodis el protagonisme dels quals correspon als carrers i al que succeeix en ells, que no és altra cosa que el que us estic descrivint com una cosa semblant a l'escriptura automàtica de la societat.

Cal plantejar-se, és cert, què passarà després, quan l'ebullició cessi i les coses es tornin a assentar. És molt probable, quasi segur, que els de sempre recuperin el control i s'assegurin que tot torni al curs natural, al seu curs, al que ells imposin d'acord amb els interessos de classe que obeeixen. Ara bé: atenció a aquest "quasi". Res està escrit en la història de les societats i aquí hi ha aquestes obertures en l'estructura social que sempre i a tot arreu estan disposades perquè s'obrin pas nous projectes de societat. És a dir, en aquest procés hi ha molta gent que està disposada a, posats a canviar, canviar-ho tot. Per descomptat l'oportunitat serà única i no es repetirà.

Esteu atents no només al que passa, sinó també els discursos que suscita l'escàndol de l'activitat col·lectiva als carrers. Sentireu que us diuen que es tracta d'una mobilització al servei dels interessos de la burgesia. Informeu-vos bé i veureu que la burgesia aquí, fins i tot la nacionalista catalana, ha estat sempre espanyolista i és possible que bona part ho continuï sent. D'altra banda, creieu-me, no hi ha centenars de milers de burgesos a Catalunya. Amb la burgesia catalana s'omple el Liceu, però no els carrers i carreteres d'un país.

Una altra cosa que escoltareu és que la gent que ha sortit i - no ho dubteu - tornarà a sortir al carrer estan manipulades. Com veieu, l'argument contra les multituds es repeteix: si fan el que creiem que han de fer és que han vist per fi la llum, si no, són víctimes de la suggestió dels mitjans de comunicació o de la demagògia política. Segons ens donin la raó, són el poble o el populatxo. Ja us vaig remarcar que les teories sobre la manipulació de la gent van sempre en auxili dels qui viuen com un enigma insofrible el que els altres no pensin com ells .

Us demanaria que féssiu una indagació en les vostres rodalies. Que parleu amb persones que van participar en la manifestació l'11 de setembre de 2012 o en la cadena humana de fa uns mesos. Esbrineu qui són, a quins estrats socials pertanyen, quines són les seves idees polítiques. Us trobareu de tot: gent d'idees conservadores, però també un munt de radicals d'esquerra que intueixen l'ocasió d'una transformació radical de la realitat; burgesos, sens dubte, però sobretot gent treballadora, com molt d'aquesta baixa classe mitjana que conforma la majoria de la població; obrers/es, mestresses de casa, petits/es empresaris/es, funcionaris/àries , oficinistes , botiguers/es, estudiants , aturats/des , jubilats/es, nens/es ... ; catalanoparlants, però un nombre ingent de " charnis " -el que jo sóc - i fins i tot d'immigrants recents. Són els vostres veïns/es. Imagineu-vos-els fosos o agafats de la mà . Després preneu-los un a un i mireu-los a la cara. Pregunteu què feien allà, per què van sortir al carrer, què els va convocar, de qui va ser la trucada i per què la van atendre. Exigiu-los que confessin que estaven manipulats per la premsa nacionalista ; obligueu-los a assumir que eren titelles en mans dels interessos de la burgesia. I veureu què us diuen.

Qui li diu a aquesta multitud que la festa s'ha acabat i que torni cap a casa? Aquesta gent hi és -perquè continua aquí, de guàrdia, encara que no la veiem - perquè creuen que poden tornar a començar en un país nou, i qui sap si, de passada, també una nova societat. No acceptaran una decepció. El que volen, ho volen ara. Recordeu el que explico a classe: les masses no menteixen, ni dissimulen.

Quant als que contempen amb menyspreu o indiferència el que està passant, també cal saber entendre'ls - no descarto que n'hi hagi algun d'ells entre vosaltres. Se saben superiors i ja sabem el difícil que resulta ser modest quan s'és el millor . Mantinguem-los al corrent perquè ens jutgin i esperem d'ells la benevolència dels lúcids.